

**Rekomendacijos
mokytojoms,
tobulinant dvikalbių
vaikų ugdymą.**

Dirbant su dvikalbiais vaikais ir siekiant sėkmingo jų ugdymo svarbūs keli faktoriai. Mokytojo vaidmuo prasideda nuo individualaus santykio su vaiku. Kurdamas teigiamą, šiltą santykį su vaiku, mokytojas prisideda prie vaiko socialinio ir emocinio vystymosi, o tai palengvina jo integraciją į sociokultūrinę grupę – tą, kurioje jis praleidžia daugiausia laiko su savo bendraamžiais. Ypač svarbu akcentuoti dvikalbystės privalumus, o ne trūkumus, pagirti už sėkmę. Tai prisideda prie bendro vaiko pasitikėjimo savimi stiprinimo, ypač kalbų vartojimo srityje bendraujant su kitais. Dvikalbių vaikų ugdymo procese yra svarbu akcentuoti, kad dvikalbystė yra ne kliūtis, o kaip šaltinis, kuris padeda mokytis.

Mokymo strategijos, kurios gali būti veiksmingos dvikalbių vaikų ugdymui.

1. Prasmę atspindinčių vaizdinių priemonių naudojimas (kortelės, iliustracijos) – atitinkančios antrosios kalbos žodžius;
2. Jutimus stimuliuojančių priemonių naudojimas (lėlės, žaidimai ir pan.), kurie reprezentuoja sąvokas per veiklą, kurioje vaikai gali būti fiziškai aktyvūs;
3. Informacinių technologijų naudojimas, pasitelkiant vaizdo įrašus, kurie praturtina konkrečios kalbos žodyną.

Vaikų kalbinio ugdymo metodai ir priemonės

Veiklos su garso ir vaizdo įrašais

ANIMACINIAI FILMUKAI

Kodėl verta žiūrėti animacinius filmukus?

Žiūrėdami filmukus vaikai turi galimybę išgirsti, kaip lietuviškai kalba įvairūs žmonės (vyrai ir moterys, vaikai ir suaugusieji) bei pasakų personažai (gyvūnai, fantastinės būtybės ir pan.);

Vaizdo medžiaga padeda vaikams geriau suprasti pasakojimo turinį ir kalbą, atpažinti žinomus žodžius ir kontekste suvokti naujų žodžių reikšmę.

Žiūrėdami animacinius filmukus vaikai ugdomi klausymo ir supratimo gebėjimus, girdi lietuvių kalbą įvairiuose natūraliuose kalbos vartojimo kontekstuose. Atpažįstami jau žinomi žodžiai ir frazės, praplečiamas žodynas;

Kalbėjimo gebėjimus galima plėtoti aptariant pagrindinius filmuko įvykius, įvardijant veikėjų vardus, emocijas, matytos istorijos vietą, laiką ir pan.

Kaip organizuoti animacinio filmuko peržiūrą?

Prieš žiūrint filmuką rekomenduojama aptarti pavadinimą, pasiteirauti, ko vaikai tikisi iš filmuko.

Pirmąjį kartą filmukas žiūrimas be pertraukos. Pažiūrėję pirmą kartą vaikai gali atsakyti į pedagogo klausimus, aptarti, ar / kuo filmukas patiko, trumpai apibūdinti jo veikėjus.

Per antrąjį ar vėlesnes peržiūras filmą galima sustabdyti tose vietose, kurios turinio ar kalbine verte yra aktualios, kur galima aptarti konkrečias situacijas, pasidalyti komentarais, pastebėjimais, pakartoti veikėjų išstartas frazes.

Jei filmukas žiūrimas kelis kartus, galima išjungti garsą ir paprašyti vaikų, kad jie „įgarsintų“ filmuką kalbėdami vietoj personažų ir / ar pasakotojo.

Kaip parinkti filmuką?

Filmuko personažai, siužeto linija, trukmė turi atitikti vaikų amžiaus tarpsnio suvokimo gebėjimus. Trejų–ketverių metų vaikams rekomenduojama žiūrėti iki 10 min. trukmės filmukus, kurių siužetus jie žino ir savo gimtąja kalba. Šiuo amžiaus tarpsniu prasmingiausia naudoti pasakų ekranizacijas, pvz., „Vilkas ir septyni ožiukai“. Penkerių–septynerių metų vaikams siūloma stebėti ilgesnės trukmės, mažiau žinomus filmukus, pvz., „Gaidys ir spalvos“ (www.youtube.com).

Itin svarbu parinkti gero vaizdo ir kokybiško garso animacinius filmukus.

AUDIO PASAKOS

Kaip audio pasakų klausymasis lavina kalbą?

Audio pasakos suteikia vaikams galimybę girdėti literatūrine kalba skaitomą tekstą. Vaikai gali susikaupti, įsijausti, įsigilinti į pasakos siužetą, turinį, suprasti pasakos moralą.

Aptardami pasaką vaikai geba įvardyti ir apibūdinti pasakos veikėjus, atpasakoti siužetą, suformuluoti pagrindinę mintį.

Kaip parinkti pasakas? Į ką atsižvelgti?

Pasakos turinys ir apimtis turi atitikti vaiko amžių.

Pasaką galima susieti su aktualiu metų laiku, tam tikra švente, renginiu.

Kaip organizuoti pasakos klausymo veiklas?

Pasakos klausymo veiklas rekomenduotina suplanuoti trimis etapais: prieš klausymą, klausant ir po klausymo.

Patartina tinkamai paruošti patalpą – patiesti kilimėlį, padėti pagalvėlių ar sėdmaišių, kad vaikai galėtų patogiai įsitaisyti.

Su vaikais tikrų aptarti pasakos pavadinimą, paspėlioti, apie ką ši pasaka.

Pirmą kartą klausomasi visos pasakos. Tai visuminis, globalusis klausymas, kai nesigilinama į detales, bandoma suvokti pasakos esmę, leidžiama vaikui į pasaką įsijausti, ją išgyventi.

Klausant antrą kartą siūloma žodinę informaciją sieti su vaizdine: vaikai gali iš eilės sudėti paveikslėlius, vaizduojančius pasakos scenas.

Trečio klausymo metu skiriamos sudėtingesnės užduotys, pvz.:

„Suploti rankomis, išgirdus pagrindinio veikėjo vardą.

Išdalijus vaikams pasakos veikėjų, daiktų paveikslėlius pasiūlyti parodyti paveikslėlį, kuriame vaizduojamas minimas veikėjas ar daiktas.

„Paprašyti vaikų gestais, mimika, judesiu ar garsu mėgdžioti sutartus veikėjus.

Ką veikti išklausius pasakos?

Patartina vaikų paklausinėti, kaip jie jautėsi klausydamiesi pasakos, kas labiausiai patiko, ką jie mano apie pagrindinį veikėją, kokia pagrindinė pasakos mintis.

Patartina pabandyti su vaikais suvaidinti labiausiai patikusią pasakos sceną.

Pasakojimai ir improvizacijos

LĖLĖS

Kodėl mokydami kalbos naudojame lėles?

Lėlės, lėlytės, marionetės padeda sukurti žaidybinę mokymosi aplinką, kurioje vaikams lengviau įveikti nerimo ar baimės jausmą, ugdytis pasitikėjimą savimi.

Stebėdami lėlę vaikai įdėmiai klausosi ir supranta jos pateikiamą informaciją, klausimus, nurodymus. Vaikai taip pat kalbasi su lėle – atsako į klausimus, klausia, mandagiai bendrauja.

Bendraudami su lėle, klausdami ar replikuodami vaikai gali vartoti ir gimtąją kalbą. Vaikų atsakymus, komentarus gimtąja kalba pedagogas pasako lietuviškai.

Kaip organizuojamos veiklos naudojant lėlę?

Lėlė susipažįsta su vaikais, kad vėliau galėtų į juos kreiptis vardu. Lėlė visada pasisveikina ir atsisveikina.

Pasakojant naują istoriją, supažindinant su naujais žodžiais, frazėmis lėlė įtraukiama į siužetą, tampa istorijos veikėja. Vaikai gali bendrauti su lėle, atsakyti į jos klausimus. Lėlė aktyviai reaguoja į vaikų komentarus, elgesį, stengiasi įtraukti juos į veiklą.

Lėlė skatina aktyviai dalyvauti veikloje: teiraujasi vaikų apie išklaustytą tekstą, provokuoja jų samprotavimus, reaguoja į komentarus ir pan. Pedagogo valdoma lėlė supranta vaikų gimtąją kalbą, bet nemoka ja kalbėti – todėl lietuviškai reaguoja į vaikų replikas, pasakytas gimtąja kalba.

Rengiant vaidinimus, vaikai turi savo lėles ir gali savarankiškai kurti dialogus, prasimanyti naujų siužetų, keisti pasakos pabaigą. Ugdytojas dalyvauja kaip padėjėjas, kuris klausia, komentuoja, padeda vaikams kalbėti lietuviškai.

PASTATOMOS PAVEIKSLĖLIŲ KNYGELĖS

Kuo ypatingos šios knygelės?

Pastatomos paveikslėlių knygelės itin tinkamos skaityti didesnėse vaikų grupėse. Jas galima susikurti ir pasigaminti patiems.

Vaikų neblaško rašytinis tekstas, jie gali susitelkti į vaizdus – pratinami suprasti pasakojimą pagal paveikslėlį be rašytinio teksto ir vertimo. Vaikai stengiasi suvokti skaitovo mimikos ir judesio ženklus, kurie nuolat lydi skaitomą tekstą.

Vaikai gali aktyviai dalyvauti skaitymo veikloje, reaguoti į pasakojamą istoriją, reikšti emocijas.

Ką svarbu žinoti kuriant ir gaminant pastatomas paveikslėlių knygeles?

Paveikslėliai turi pasakoti vaikišką istoriją, žadinančią smalsumą bei keliančią teigiamas emocijas.

Paveikslėlių turi būti tiek, kad juose atsispindėtų visa pasakojama istorija. Kiekviename puslapyje teksto turi būti tiek, kad vaikas galėtų sukonzentruoti dėmesį į paveikslą ir jam nebūtų nuobodu.

Į ką reikia atkreipti dėmesį skaitant tokias knygeles?

- ▶ Būtina įsitikinti, kad visi vaikai gerai mato knygelę ir nėra susigrūdę per arti vienas kito, nes tai gali trukdyti aktyviai dalyvauti knygelės skaitymo veikloje.
- ▶ Skaityti neskubant, išraiškingai ir aiškiai.
- ▶ Leisti vaikams gimtąja kalba komentuoti, aptarti kiekvieno puslapio paveikslėlį. Tai padės sužinoti, ar vaikai teisingai suprato tai, kas buvo pasakojama.
- ▶ Pasakojant pabrėžiami svarbūs paveikslėlio personažai, pasitelkiami judesiai ir mimika.

Kaip įvertinti knygelės istorijos suvokimą?

Knygelės lapai atrišami ir išdėliojami atsitiktine tvarka. Vaikai sudeda paveikslus iš eilės.

Knygelės lapai išdėliojami rato viduryje. Vaikai paprašomi paveikslėliuose parodyti tam tikrus istorijos veikėjus, daiktus, vaizdus ir t. t.

Istorijos epizodas pasakojamas teisingai arba neteisingai, ir vaikų paprašoma pasakyti, ar tikrai istorijoje taip buvo. Vaikai gali parodyti, kuriame puslapyje aptariama istorijos vieta pavaizduota.

PIRŠTUKŲ ŽAIDIMAI - VAIDINIMAI

Kuo naudingi pirštukų žaidimai-vaidinimai?

Pirštukų žaidimai lavina vaikų smulkiąją ir stambiają motoriką, pirštų judesių koordinaciją.

Eiliuoti ir neeiliuoti tekstukai padeda išmokti taisyklingos tarties, gerinti artikuliaciją.

Vaikai gali išbandyti savo balso stiprumą, skirtingas intonacijas, kalbėjimo tempą. Kurdami savo istorijas vaikai fantazuoja, laisvai, kūrybiškai vartoja lietuvių kalbą.

Kaip parinkti pirštukų žaidimą-vaidinimą?

Pirštukų žaidimas-vaidinimas parenkamas pagal konkretaus laiko, ugdomojo proceso situacijos kontekstą. Jo turinys vaikams yra aktualus ir įdomus, gali būti susietas su prieš tai klausyta istorija, pasaka ar dainelės tekstu.

Žaidimo-vaidinimo pirštų judesiai vaikams yra suprantami, lengvai atliekami, o jų seka susijusi su žaidimo / istorijos turiniu.

Kaip organizuoti pirštukų žaidimų mokymąsi ir žaidimą?

Pirštukų žaidimas pristatomas aiškiai, lėtai tariant žodžius, išraiškingai palydimas pirštų judesių, pakartojamas kelis kartus.

Iš eilės rodant rankų judesius, sulaukiama vaikų pastebėjimo, ką vienas ar kitas judesys simbolizuoja, su koku žaidimo žodžiu, veikėju yra susijęs.

Atlikdami žaidimą vaikai bando pakartoti rankų judesius ir žaidimo žodžius. Pirštukų žaidimuose naudojami pirštų judesiai padeda vaikams įsiminti tekstą ir atvirkščiai – tekstas primena, kokius rankų judesius dera panaudoti.

Vaikai skatinami kurti naujus pirštukų judesius, jų derinius jau žinomiems žaidimams arba kurti naujus siužetus išmoksiems pirštukų judesiams.

Vaikų pirštukai gali virsti pasakos personažais, o aprengus juos pirštukų lėlytėmis galima kurti trumpas istorijas ar pasakojimus, atpasakoti gerai žinomas pasakas.

VAIDYBINĖ VEIKLA

Kaip vaidybinė veikla padeda mokytis lietuvių kalbos?

Vaidybinė veikla padeda įprasminti kalbos turinį, vaikai gali kūrybiškai vartoti girdėtus, išmokus žodžius, frazes naujose vaidybinėse situacijose. Tai stiprina vaikų savivertę, motyvaciją mokytis lietuvių kalbos.

Žaidybinės veiklos metu didžiausias dėmesys skiriamas vaikų kalbėjimo gebėjimams ugdyti. Inscenizuodami girdėtas pasakas ar pačių sukurtas situacijas vaikai klausinėja ir atsakinėja į klausimus, kuria dialogus.

Šiose veiklose stengiamasi, jog vaikai kuo mažiau kalbėtų gimtąja kalba. Jei reikia, vaikams padedama, pateikiama užuominų ar kitaip primenamas jau žinomų tekstų veikėjų pokalbių turinys arba palengvinamas improvizacinių vaidinimų tekstų kūrimas lietuvių kalba.

Kaip parinkti vaidybines veiklas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) procese?

Vaidybinių veiklų formos lietuvių kalbos mokymosi procese parenkamos atsižvelgiant į vaikų amžių atitinkančius gebėjimus.

Vaikams iki penkerių metų rekomenduojami improvizuoti vaidinimai-žaidimai, grupėje atliekami kartu su pedagogu nesiekiant vaidinimo parodyti žiūrovams.

Nuo 5-ųjų metų vaikai geba vaidinti „kitiems“, t. y. pasitelkdami judesius, mimiką, balso intonaciją konkrečiai nuotaikai, būsenai, veiksmui išreikšti. Rekomenduojama inscenizuoti trumpas, aiškų siužetą turinčias pasakas, eilėraščius, animacinius filmus ir vaidinti nedidelei žiūrovų grupei.

Patartina parinkti tokius kūrinėlius, kurie vaikams yra gerai pažįstami, kurių siužetą ir įvykių seką jie geba papasakoti, o veikėjus gali apibūdinti gimtąja kalba.

Kaip organizuojamos vaidybinės veiklos?

Pedagogas gali pasirinkti, kaip jis pats dalyvaus konkrečioje vaidybinėje veikloje atsižvelgdamas į vaikų vaidybinės raiškos, lietuvių kalbos gebėjimus bei asmenines savybes. Galima būti aktyviu stebėtoju, kuris siūlo pagalbą, kai jos reikia, pasyviu, bet susidomėjusiu žiūrovu arba lygiaverčiu vaidinimo dalyviu. Pasirinkus konkretų vaidmenį vaikai drąsinami, jei reikia, padedama prisiminti vaidinimo siužetą, dialogų turinį.

Vaidybinės-žaidybinės veiklos metu vaikams suteikiama laisvė improvizuoti. Jie gali keisti vaidinimo-žaidimo siužetą, savaip pildyti dialogų turinį ir tekstą, ypač, jei vaidina pagal jiems gerai žinomą siužetą. Vaikai drąsinami aktyviai naudotis mimika, kūno judesiais, balso intonacija.

Atsižvelgiant į vaikų patirtį į kalbos mokymąsi įtraukiama šešėlių ir lėlių teatro elementų.

Veiklos su eiliuotais tekstais

EILĖRAŠTUKAI IR SKANDUOTĖS

Kodėl patartina deklamuoti ir skanduoti mokantis lietuvių kalbos?

Mokydamiesi deklamuoti trumpus eilėraščius ir skanduotes vaikai tobulina taisyklingą tartį, mokosi valdyti balso stiprumą, kalbėjimo tempą ir intonaciją.

Išmokti dvieiliai, ketureiliai ir skanduotės vėlesnėse veiklose gali būti naudojami kaip veiklos pradžios, pabaigos ritualai ar skaičiuotės.

Kaip organizuojamas eilėraštko, skanduotės mokymasis?

Pirmą kartą skaitant ar deklamuojant eilėraštį, kalbama lėtai ir raiškiai. Antrą kartą deklamuojant tekstą, naudojamos įvairios papildomos priemonės: iliustracijos, daiktai, lėlės, judesiai, mimika ir pan. Trečią kartą deklamuojant vaikai pakviečiami prisijungti – kartu atlikti judesius, ištartį žodžius, kuriuos įsiminė.

Norint įsitikinti, kaip vaikai suprato eiliuoto teksto turinį, klausama – apie ką išgirstas eilėraštis, kokie jo veikėjai. Vaikai lengviau įsimins tekstą, jei supras jo turinį.

Deklamavimas susietas su judesiais yra itin veiksmingas mokymosi būdas: (1) deklamuojant eilėraštį kaskart sustojama eilutės pabaigoje neištariant paskutinio žodžio, rodant reikiamą judesį ir laukiant,

Patartina parinkti tokius kūrinėlius, kurie vaikams yra gerai pažįstami, kurių siužetą ir įvykių seką jie geba papasakoti, o veikėjus gali apibūdinti gimtąja kalba.

Kaip organizuojamos vaidybinės veiklos?

Pedagogas gali pasirinkti, kaip jis pats dalyvaus konkrečioje vaidybinėje veikloje atsižvelgdamas į vaikų vaidybinės raiškos, lietuvių kalbos gebėjimus bei asmenines savybes. Galima būti aktyviu stebėtoju, kuris siūlo pagalbą, kai jos reikia, pasyviu, bet susidomėjusiu žiūrovu arba lygiaverčiu vaidinimo dalyviu. Pasirinkus konkretų vaidmenį vaikai drąsinami, jei reikia, padedama prisiminti vaidinimo siužetą, dialogų turinį. Vaidybinės-žaidybinės veiklos metu vaikams suteikiama laisvė improvizuoti. Jie gali keisti vaidinimo-žaidimo siužetą, savaip pildyti dialogų turinį ir tekstą, ypač, jei vaidina pagal jiems gerai žinomą siužetą. Vaikai drąsinami aktyviai naudotis mimika, kūno judesiais, balso intonacija.

Atsižvelgiant į vaikų patirtį į kalbos mokymąsi įtraukiama šešėlių ir lėlių teatro elementų.

RITUALAI — PRADŽIA / PABAIGA

Kodėl svarbu tinkamai pasisveikinti ir atsisveikinti?

Pasisveikinimo ritualas – tai bendros veiklos pradžia, teigiamos nuotaikos sukūrimas, nusiteikimas įdomiai ir linksmam mokytis lietuvių kalbos.

Atsisveikinimas – tai bendros veiklos apibendrinimas, refleksija, pozityvus komentaras, proga pasidžiaugti sėkme.

Per ritualus vaikai gali samprotauti, pasakoti įspūdžius, reikšti nuomonę gimtąja kalba. Pedagogas vartoja lietuvių kalbą, perfrazuoja vaikų pasakymus, nuolat padrąsina vaikus, pagiria, skatina juos kalbėti lietuviškai.

Kaip organizuoti veiklos pradžių / pasisveikinimą?

Patartina, kad pasisveikinimą sudarytų dvi dalys: „ramus, rimtas pokalbis; „šmagus, linksmas ratelis / dainelė / skanduotė.

Pokalbio susėdama ratu, paskelbiama bendros veiklos pradžia, pasisveikinama su visais vaikais asmeniškai, kreipiantis vardu, paklausinėjama, kaip jiems sekasi, kas įdomaus nutiko. Vaikai skatinami papasakoti apie savo rytą, kelią į darželį, ką matė, patyrė. Mokomasi išklaudyti, kalbėti po vieną, domėtis kitų pasakojimais.

Aptariama būsima ugdomoji veikla, išklausomi vaikų pageidavimai, pasiūlymai.

Koks galėtų būti apibendrinimas / atsisveikinimas?

Kaip ir veiklos pradžioje, pabaigoje taip pat patartina ir pasikalbėti, ir smagiai padainuoti.

Baigiamo pokalbio susėdama ratu, paskelbiama bendros veiklos pabaiga, trumpai apibendrinamos dienos veiklos, vaikams primenami pagrindiniai veiklos etapai, paklausiami jų įspūdžių – ko išmoko, kas buvo įdomu, kas patiko ir kodėl, kaip jaučiasi ir kodėl.

Pasidžiaugiama vaikų šiandienos sėkme, nusiteikiama tolesniam lietuvių kalbos mokymuisi.

Kaip parinkti ratelį / dainelę / skanduotę?

Kūrinėliai turėtų būti labai trumpi ir nuotaikingi.

Tekstas nesudėtingas, gausus pasikartojimų, lengvai įsimenamas.

Patartina per pasisveikinimo ir atsisveikinimo ritualus atlikti tuos kūrinėlius (ratelius, daineles, skanduotes), kurių aktyviai mokomasi.

Vaikai patys gali pasirinkti, kokią dainelę nori sudainuoti ar kokį ratelį-žaidimą nori pažaisti.

Muzikinės veiklos

DAINELĖS

Kaip dainelės padeda mokytis lietuvių kalbos?

Klausydamiesi dainelių vaikai turi galimybę lavinti muzikinius ir kalbinius gebėjimus, pajusti melodijos ir eiliuotos kalbos skambesį ir grožį. Klausydamiesi dainuojamo teksto vaikai mokosi išskirti lietuvių kalbos frazes, žodžius, skiemenis.

Dainuodami daineles vaikai praplečia savo lietuvių kalbos galimybes, natūraliai įsisavina naujas kalbines struktūras.

Kalbėdami apie daineles, jų turinį, siužetą, nuotaiką, vaikai gali vartoti gimtąją kalbą. Pedagogas gali perteikti vaikų mintis lietuviškai, padėti vaikams pasisakyti lietuvių kalba.

Kaip parinkti lietuvišką dainelę?

Dainelės melodija ir ritmika turi būti paprasta.

Dainelės atlikimo tempas turi būti patogus, leidžiantis vaikams aiškiai išstarti teksto žodžius.

Dainelių melodija turi atitikti tam tikro amžiaus tarpsnio gebėjimus.

Dainelės tekste turi būti daug pasikartojimų: naujame posme turėtų keistis viena eilutė ar keli žodžiai.

Kaip organizuoti dainelės mokymąsi?

Dainelės tekstas padainuojamas / inscenizuojamas, vaikams padedama išgirsti / suvokti naujus, negirdėtus žodžius. Su dainelės tekstu supažindinama naudojant rankų ir kūno judesius, jei įmanoma, – ir vaizdinę medžiagą.

Dainos įsiminimas palengvinamas atliekant rankų ar kūno judesius, pasitelkus kūno garsus (plojimą rankomis, per kelius, spragsėjimus ir pan.). Judesius pasiūlo pedagogas arba vaikai.

RATELIAI - ŽAIDIMAI

Kodėl mokomės muzikinių ratelių-žaidimų?

Dalyvaujant muzikiniuose rateliuose-žaidimuose kuriama bendruomeniška nuotaika, džiugi mokymosi aplinka.

Žaidžiant lietuvių liaudies žaidimus-ratelius susipažįstama su lietuvių papročiais, tradicijomis.

Mokomasi šokio elementų, gražiai, ritmiškai judama; lavinamas vikrumas, orientacija.

Veikloje vaikai aktyviai vartoja lietuvių kalbą. Gimtąja kalba jie gali išreikšti savo nuomonę, įspūdžius apie ratelio turinį, mėgina kurti jo variacijas ir improvizuoti.

Kaip parinkti muzikinį ratelį-žaidimą?

Ratelio teksto turinys nesudėtingas, prasmingai siejamas su žingsniais, judesiais, ratelio brėžiniu.

Ratelio-žaidimo žingsniai, judesiai yra lengvai įsimenami, atkartoja kasdienėje veikloje vaikų atliekamus judesius. Dažniausias šokio brėžinys yra ratas.

Žaidimai

„ATMINTIS“

Kodėl verta žaisti kortelių žaidimą „Atmintis“?

Žaisdami šį žaidimą vaikai turi galimybę ugdytis supratimo ir kalbėjimo gebėjimus; plėtoti ir įtvirtinti savo lietuvių kalbos žodyną.

Kaip žaidžiant mokomasi lietuvių kalbos?

Supratimo gebėjimai lavinami, kai žaidimo vadovas (pedagogas) nuolat komentuoja žaidimo eigą, įvardija objektus, pavaizduotus kortelėse, paragina toliau žaisti, pasidžiaugia žaidėjų sėkme.

Žaidėjai įtvirtina žodyną, kai įvardija tai, kas nupiešta kortelėje. Kiekvienas žaidėjas, atsivertęs kortelę, pasako, ką mato (rožė, eglė, arklys ir pan.). Jei reikia pagalbos, pedagogas ar kiti žaidėjai padeda prisiminti reikiamą žodį.

Patartina plėtoti kalbėjimo veiklą įvairiomis kryptimis. Pvz., jei kortelėse pavaizduoti gyvūnai, žaidėjas gali ne tik įvardyti gyvūno pavadinimą, bet ir pamėgdžioti jo garsą / balsą (Mūūū..., Kakariekūūū...), pasakyti, kuo gyvūnas minta (ką ēda, lesa), kiek turi kojų ir pan. Jei kortelėse nupieštos gėlės, galima pasakyti, kur ta gėlė auga – darželyje ar pievoje. Jei kortelėje pavaizduotas medis, pasakoma, ar tai lapuotis ar spygliuotis, kaip vadinasi jo sėklos / vaisiai ir pan.

Kaip žaisti žaidimą „Atmintis“?

Žaidimas „Atmintis“ sudarytas iš mažiausiai 6 kortelių porų, t. y. iš 12 kortelių. Visos kortelės turi vienodą nugarėlę, kad neįmanoma būtų atskirti, kur kuris paveikslėlis.

Žaidimo tikslas – surinkti kuo daugiau kortelių porų, o tam reikia įsidėmėti kortelių vietas.

Žaidėjai susėda ratu. Užverstos kortelės išdėliojamos rato viduryje. Pirmasis žaidėjas atverčia pasirinktą kortelę, kad visi galėtų ją įsidėmėti. Tuomet bandoma atspėti, kur galėtų būti kortelės antrininkė / porininkė ir atverčiama antra kortelė. Jei pavyko atversti pirmosios porą, žaidėjas pasiima abi korteles ir tęsia žaidimą. Jei surasti poros nepavyko, abi kortelės užverčiamos ir padedamos į savo vietas. Toliau korteles verčia kitas žaidėjas. Žaidimo metu kortelės nemišomos – kiekviena kortelė turi savo nuolatinę vietą. Žaidimas baigiamas, kai nelieka nė vienos kortelės. Laimi žaidėjas, surinkęs daugiausia kortelių.

„BINGO“

Kodėl su vaikais žaidžiame „Bingo“ žaidimą?

„Bingo“ žaidimas ypač tinka vaikų motyvacijai žadinti – žaidimą siūloma žaisti taip, kad visi dalyviai pasiektų žaidimo tikslą, kiekvienas pasijustų laimėtojas ir sušuktų „Bingo!“ Lietuvių kalbos ugdymo procese žaidimas itin tinka leksikai įtvirtinti. Žaidimas ugdo pastabumą, dėmesingumą.

Kaip žaidžiamas „Bingo“ žaidimas?

Žaidimui naudojamos kortelės, kuriose yra paveikslėliai, išdėstyti lentelės forma. Paveikslėlius turėtų sieti bendra tema. Pvz., kortelėje yra 9 paveikslėliai (3x3), kuriuose vaizduojami įvairūs gyvūnai. Trejų–ketverių metų vaikai gali žaisti „Bingo“ su 6 paveikslėliais.

Kiekviena kortelė (paveikslėlių rinkinys) šiek tiek skiriasi nuo kitų. Joje yra pavaizduoti ne visi žaidimo žodžiai. Dalis paveikslėlių yra tie patys, kaip ir kitose kortelėse. Pavyzdžiui, jeigu žaidimo tema „Skaičiai (0–20)“, kortelėje bus ne visi žaidimo skaičiai / žodžiai, o tik 9 – atsitiktinis rinkinys.

Žaidimo vadovas turi savo piešinėlių / paveikslėlių / žodžių rinkinį ir traukdamas po vieną piešinėlį / paveikslėlį / žodį paskelbia jį žaidėjams. Žaidėjai tikrina savo korteles / lenteles. Radę paminėtą piešinėlį jį pasižymi / užbraukia.

Žaidimo tikslas – užbraukti visus lentelėje esančius paveikslėlius ir sušukti „Bingo!“ Žaidimas tęsiamas toliau, kol visi žaidėjai sušunka „Bingo!“

„DOMINO“

Kaip žaidžiant žaidimą „Domino“ galima mokytis lietuvių kalbos?

„Domino“ žaidimas tinka mokantis sieti giminingus reiškinius, daiktus, sąvokas ir pan.

Žaidimo metu vaikai raginami kalbėti, jie mokosi reikšti mintis, emocijas, komentuoti kitų žaidėjų veiksmus, atsakyti į jų klausimus ir pan.

Kuo ypatingas paveikslėlių „Domino“?

Žaidžiant paveikslėlių „Domino“ jungiami arba du tokie pat paveikslėliai (pvz., kepurė ir kepurė), arba asociatyviu ryšiu „kūno dalis ir drabužis“ susiję pavai - veikslėliai (pvz., kepurė ir galva).

Siekiant lavinti supratimo / klausymo gebėjimus žaidimo eiga nuolat komentuojama, vaikai skatinami mokytis suprasti instrukcijas, jiems padedama atlikti tinkamus veiksmus.

Siekiant lavinti kalbėjimo gebėjimus vaikai raginami pasakyti, kokius paveikslėlius turi, paklausti kitų žaidėjų, ar jie turi reikiamus paveikslėlius.

STALO ŽAIDIMAI

Kaip stalo žaidimai padeda mokytis kalbos?

Žaidžiant stalo žaidimus sukuriama bendruomeniška, nuotaikinga mokymosi aplinka.

Ugdomas vaikų smalsumas, pastabumas, lavinama orientacija.

Vaikai mokosi suprasti vaizdinę ir kalbinę stalo žaidimo lentos informaciją, klausosi vadovo instrukcijų, kitų žaidėjų komentarų.

Įtvirtinamas žodynas, mokomasi taisyklingai tarti, aiškiai artikuliuoti.

Stalo žaidimų pavyzdžiai:

„**KEIČIAMĖS VIETOMIS!**“ Žaidimas tinka drabužių pavadinimams įtvirtinti.

„**VISI SKRENDA AUKŠTYN!**“ Žaidimas tinka mokytis paukščių, gyvūnų pavadinimų.

„**KARALIUS SERGA**“ Žaidimas tinka mokytis kūno dalių pavadinimų, skausmą, negalavimą reiškiančių žodžių.

„**LINKSMASIS NYKŠTUKAS**“ Žaidimas tinka mokantis kūno dalių ir skaičių pavadinimų.

„**PASLAPČIŲ MAIŠELIS**“ Žaidimas žadina vaikų smalsumą, susidomėjimą, aktyvumą.

Į maišelį galima dėti įvairių daiktų, kurių pavadinimų norima išmokti.

Suaktyvintas lytėjimo pojūtis padeda vaikams lengviau įsiminti ir atkurti žodžius.

JUDRIEJI ŽAIDIMAI

Kaip judrieji žaidimai padeda mokytis lietuvių kalbos?

Judrieji žaidimai padeda kurti linksmą mokymosi aplinką; žadina vaikų susidomėjimą; lavina vikrumą, orientaciją; ugdo pastabumą, dėmesingumą.

Vaikai stengiasi klausytis ir suprasti žaidimo taisykles ir komandas, judesiu, veiksmu parodyti / išreikšti kalbos supratimą.

Kai kuriuose žaidimuose vaikai skatinami kalbėti – klausti ar atsakyti į klausimus.

Kas svarbu organizuojant judriuosius žaidimus?

Svarbu įsitikinti, kad žaidimas atitinka vaikų amžiaus tarpsnį, yra įdomus, ne per sunkus.

Siūloma visiems kartu aptarti žaidimo taisykles, numatyti galimas taisyklių pataisas.

Patartina apgalvoti, kaip bus žaidžiama – visi drauge ar grupelėmis, kaip bus formuojamos grupės.

Svarbu numatyti žaidimo erdvę, priemones.

Interaktyvios mokomosios priemonės internete

Kaip interaktyvios internetinės priemonės padeda mokytis lietuvių kalbos?

Kompiuterinės priemonės itin tinka klausymo / supratimo gebėjimams lavinti. Vaikai turi galimybę girdėti, kaip lietuviškai kalba įvairūs personažai – realūs ir fantastiniai. Vaikai girdi skirtingus balsus, tembrus, kalbėjimo stilius. Vaizdo medžiaga sukuria turtingą kontekstą, vaikams nesunku suprasti pasakojimo ar dialogo turinį ir kalbą, atpažinti žinomus žodžius ir suvokti kontekstinę naujų žodžių reikšmę.

Atlikdami interaktyvias veiklas vaikai parodo, kad suprato, kas buvo sakoma. Vaikai gali atsakyti į personažų klausimus.

Kompiuterinės veiklos patrauklios ir tuo, kad vaikas nuolat gauna grįžtamąjį ryšį – atsakymai įvertinami, vaikas pagiriamas, suklydus iš karto galima pasitaisyti. Nuolat patiriama sėkmė ir pagyrimai vaiką gerai nuteikia tolesniam kalbos mokymuisi.

Atlikdami interaktyvias veiklas kompiuteriu vaikai turi galimybę ugdytis įvairius kalbinius gebėjimus: klausymą / supratimą, kalbėjimą, skaitymą ir rašymą. Kuris jų bus ugdomas aktyviau, priklauso nuo pasirinktos priemonės, joje siūlomų veiklų, užduočių.

Apibendrinant galima teigti, kad svarbiausias pagrindas yra mokytojo ir konkretaus dvikalbio vaiko ryšys, toliau – kuriama palanki, draugiška atmosfera artimiausioje vaiko aplinkoje, ir galiausiai specifinių aspektų pritaikymas tiek bendraujant individualiai su vaiku, tiek ir vykdant grupines veiklas.